

Suzana Obrovac Lipar¹

DRUŠTVENO ODGOVORNO POSLOVANJE NA VISOKIM UČILIŠTIMA (NA PRIMJERU KATOLIČKIH SVEUČILIŠTA)

SAŽETAK

Sveučilišta u globalnome svijetu ne mogu ostati imuna na društvene promjene niti orijentirana samo na sebe i vlastitu opstojnost, temeljeći svoje postojanje na obrazovanju, znanstvenomu i istraživačkom radu. Od sveučilišta se danas očekuje da se otvore društvu i zajednici u kojima postoje, djelujući tako da bitno pridonose tomu društvu. Koncept društveno odgovornoga poslovanja predstavlja pristajanje poslovnoga subjekta na dobrovoljno usklađivanje poslovanja s potrebama društva u najširem mogućem smislu, a da ga pritom na to ne obvezuje ikakav zakon. Sveučilišta pridonose zajednicama na različite načine: stipendiranjem studenata, rektorovim nagradama za izvrsnost, školovanjem studenata iz drugih zemalja na trošak sveučilišta s ciljem povratka u svoju domovinu te da doprinose njezinu razvoju, poticanjem volontiranja, organizacijom rada za udruge bez naknade, otvaranjem centara i laboratorija za građane bez naknade, osmišljavanjem programa za rad s izbjeglicama, školovanjem osoba treće dobi bez naknade, tečajevima jezika, sportskim aktivnostima i slično.

Cilj ovoga rada bio je istražiti kako se katolička sveučilišta u svijetu odnose i primjenjuju društveno odgovorno poslovanje te kako ga komuniciraju. Pri istraživanju korištena je metoda ispitivanja uz pomoć anketnoga upitnika i metoda analize sadržaja mrežnih stranica dvanaest katoličkih sveučilišta.

Predstavljeni rezultati ovoga rada mogu se primijeniti u praksi prilikom kreiranja i osmišljavanja buduće strategije društveno odgovornoga poslovanja na visokim učilištima.

Ključne riječi: društveno odgovorno poslovanje, sveučilišno društveno poslovanje, katoličko sveučilište, visoka učilišta, odnosi s javnošću, komunikacija

---

¹ Catholic University of Croatia, Zagreb, pr@unicath.hr

1. Uvod

Klimatske promjene, nepoštovanje radnih prava i jednakih prilika, ekonomske nesigurnosti – sve su to problemi koje različiti pripadnici društva moraju rješavati da bi djelovali odgovorno. Europska komisija društveno odgovorno poslovanje kao fenomen i koncept definira dokumentima poput *Green Paper* iz 2011. (Europski parlament, 2001) ili ISO norma 26000 (International Organization for Standardization, 2010) koji omogućuju društvenim zajednicama da osmisle način društveno odgovornoga poslovanja te život u zajednici učine lakšim i ugodnijim.

Ovaj rad bavi se odnosom i primjenom društveno odgovornoga poslovanja katoličkih sveučilišta. Glavni cilj bio je provjeriti kako katolička sveučilišta primjenjuju društvenu odgovornost, što ona znači za njihovo sveučilište, koje su konkretne akcije realizirali prema zajednici, koje prednosti nudi sveučilišnomu osoblju, koje programe i pogodnosti nudi studentima te koliku važnost polažu prema društveno odgovornom poslovanju.

1.1. Društveno odgovorno poslovanje – povijesni kontekst i definicija

Društveno odgovorno poslovanje kao koncept sustavno se može pratiti od pedesetih godina prošloga stoljeća. Primarno središte u pedesetima bilo je filantropsko, odnosno usmjereno na odgovornosti poduzeća prema društvu i činjenju dobra. U šezdesetima se u središte stavlja promišljanje o tome što tvrtke trebaju dati društvu, a nije u vezi s njihovim ekonomskim obvezama (Moura-Leite, Padgett 2011), dok se u sedamdesetima usmjerava na poštovanje ekonomskih, pravnih, etičkih i diskrecijskih očekivanja od tvrtke (Moura-Leite, Padgett, 2011). U osamdesetima se naglasak stavlja na dionike (potrošači, ulagači, zaposlenici, zajednica, mediji i drugi), dok u devedesetima društveno odgovorno poslovanje postaje univerzalno prihvaćeno i promovirano od različitih važnih aktera (Moura Leite, Padgett, 2011).

Carroll, Brown i Buchholtz (2017) smatraju da su za društvo ekonomska i zakonska odgovornost obvezne, etička se odgovornost očekuje, dok je filantropska odgovornost poželjna (Carroll, Brown, Buchholtz, 2017). Tench i Yeomans (2009) društveno odgovorno poslovanje definiraju i kao odgovornost organizacije prema svome društvu, odnosno društvima i interesno utjecajnim skupinama. Smatraju ga neizostavnim dijelom poslovne strategije odgovornoga menadžmenta (Skoko, Mihovilović, 2014). Ono odražava potrebu za

obranom općih zajedničkih vrijednosti i povećava osjećaj solidarnosti i kohezije (Vasilescu i sur. 2010) te uključuje brigu o ljudskim pravima, standardima rada, zaštitu okoliša i borbu protiv korupcije (Langford, 2009). S druge strane, društveno odgovorno poslovanje može se gledati i kao dodatna vrijednost proizvodima i uslugama neke tvrtke, što svakako povećava njezinu reputaciju u društvu (Skoko, Mihovilović, 2014). Reputacija je pak važna i za odnos prema društvu i interesno utjecajnim skupinama koje čine u internome smislu zaposlenici, studenti, članovi akademske zajednice (ako je riječ o visokoobrazovnoj ustanovi), a u eksternome smislu ulagači, donatori, dobavljači, kupci, konkurenti, mediji, lokalna zajednica i šira javnost (Leitão, Silva, 2017). Kotler i Lee (Kotler, Lee, 2009) predstavljaju korporacijsku društvenu dogovornost kao dobrovoljnu poslovnu praksu i doprinos društvu na račun vlastitih resursa, što upućuje na to da ako je nešto dobrovoljno, ne podliježe utjecaju zakonskih propisa. U literaturi se također pojavljuje interna dimenzija društvene odgovornosti pod kojom se podrazumijeva ulaganje u zaposlenike u vidu njihove obuke, sigurno radno okruženje, etička radna praksa, zdravlje, dok se eksterna dimenzija društvene odgovornosti odnosi na zajednicu u kojoj djeluje, što uključuje aktivizam, donacije, humanitarne akcije, programe razvoja zajednice, volonterske inicijative, globalan odnos prema okolišu, napore usmjerene prema gospodarskome razvoju i slično (Rupp, Mallory, 2015).

1.2 Općenito o sveučilišnoj društvenoj odgovornosti

Ne gubeći iz središta svoju primarnu zadaću obavljanja obrazovne i znanstvenoistraživačke djelatnosti, sveučilišta danas sve više funkcioniraju kao tvrtke koje se natječu u broju upisanih studenata, objavljenih znanstvenoistraživačkih radova, citiranosti radova, dobivenih projekata, otvaraju svoje podružnice u inozemstvu, bore se za mjesto na ljestvicama poretka uspješnosti, prepoznatljivosti i slično (Gibbons, 2005).

Zbog novonastalih društvenih globalnih promjena, sveučilišta su prisiljena prilagoditi se, pa tako i prihvatiti te početi primjenjivati koncept društveno odgovornoga poslovanja. Društvo je povjerilo sveučilištu ogromne odgovornosti u smislu društvenoga, gospodarskog, tehničkog i kulturnog razvoja, kao i rješavanju problema zaštite okoliša, iskorjenjivanja siromaštva, nasilja i društvene izoliranosti. Sveučilište će i u budućnosti imati vitalnu ulogu u prilagodbi društva brzim, ako ne i radikalnim promjenama (International Association of Universities, 1998).

Vasilescu, Barna, Epure i Baicu (2010) smatraju da sveučilišta trebaju primjenjivati društveno odgovorno poslovanje tako da podupiru civilno društvo i aktivizam, volontiranje,

etički pristup, razvoj osjećaja za civilno društvo kod studenata i zaposlenika sveučilišta da bi pružanjem usluga poduprli lokalnu zajednicu ili promovirali ekološko opredjeljenje za održivi razvoj na lokalnoj i globalnoj razini.

Društveno odgovorno poslovanje izazov je za sveučilišta ako ga žele uvrstiti i osmisliti strategiju primjene za društveno odgovorno poslovanje. Upravo implementacija društveno odgovornoga poslovanja za čitavu organizaciju zahtijeva sistematični, metodički i poseban strateški pristup (Leitão, Silva, 2007). Uspješnost implementacije ovisna je o podizanju svijesti u čitavoj akademskoj zajednici, pa sve do osmišljavanja inovativnih studija koje će se baviti društveno odgovornim poslovanjem.

U implementaciji strategije društvene odgovornosti sveučilištima može pomoći uvođenje ISO 26000 norme (dokument: HRN ISO 26000:2010, Smjernice o društvenoj odgovornosti), čiji je cilj „promicanje zajedničkog shvaćanja društvene odgovornosti“ (Hrvatski zavod za norme, 2010:7). Višestruke su prednosti koje se primjenom norme ostvaruju te se odnose na konkurentsku prednost, ugled organizacije, sposobnost privlačenja i zadržavanja zaposlenika, klijente korisnike, održavanje morala, predanosti i produktivnosti zaposlenika, stav ulagača, vlasnika, sponzora, kao i njezin odnos s tvrtkama, vladama, medijima, dobavljačima itd. (Hrvatski zavod za norme, 2010). Norma ISO 26000 obrađuje sedam glavnih tema društvene odgovornosti: organizacijsko upravljanje (odgovorno, transparentno i etično ponašanje), ljudska prava (poštovanje svake osobe kao ljudskoga bića), radni odnosi (odabir i unapređivanje zaposlenika, disciplina, otkazi, sigurnost na poslu, radno vrijeme, itd.), okoliš (utjecaj na okoliš kao posljedica vlastitih gospodarskih, društvenih i ekoloških aktivnosti), poštene poslovne prakse (pošten i etičan odnos prema svim partnerima, uključujući borbu protiv korupcije), pitanja potrošača² (transparentno informiranje i izborazba, uz razumljive marketinške poruke) i uključivanje u razvoj zajednice (doprinos lokalnoj zajednici i jačanje civilnog društva) (International Organization for Standardization, 2010).

Nakon što su prepoznali područja društvene odgovornosti u svojoj djelatnosti, potrebno je odrediti dionike i načine suradnje s njima. Norma se potom uvodi u procedure i dokumente te integrira u strategiju poslovanja i organizacijsku kulturu, izgradnju kompetencije za društveno odgovorno ponašanje i uspostavu komunikacije o njoj, uz redovitu provjeru i vrednovanje radnji (Hrvatski zavod za norme, 2010).

1.3 Katolička sveučilišta i sveučilišna društvena odgovornost

---

² studenti u slučaju Sveučilišta, op. a.

U Apostolskoj konstituciji o katoličkim sveučilištima *Ex Corde Ecclesiae* (Iz srca Crkve), na temelju koje se osnivaju katolička sveučilišta te je jedan od središnjih dokumenata katoličkih sveučilišta, stoji da „svako katoličko sveučilište osjeća odgovornost za konkretno pridonnošenje napretku društva unutar kojega djeluju.“ (Ivan Pavao II., 2006: 31)

Osobito su aktivna na području društveno odgovornoga poslovanja katolička sveučilišta u Latinskoj Americi okupljena u organizaciji ODUCAL – Asocijacija katoličkih sveučilišta Latinske Amerike i Kariba. Njezin je cilj umrežavanje, ali i biti inovativan u odgojnim i formativnim funkcijama, kvalitetnim istraživanjima služiti društvu te sveučilišnu društvenu odgovornost smatraju središnjim principom izobrazbe na katoličkim sveučilištima. (ODUCAL, 2018). U Južnoj Americi vrijedi spomenuti *Asociación de Universidades confiadas a la Compañía de Jesús en América Latina*, mrežu 30 sveučilišta Latinske Amerike koje okuplja Isusovačka družba (AUSJAL, 2018). Oni su uvezali 13 mreža i radnih skupina znanstvenika, praktičara i istraživača, članova akademskih zajednica sveučilišta AUSJAL-a, koji su na volonterskoj bazi razvijali projekte s ciljem poboljšanja nastave te da bi pridonijeli regionalnomu razvoju. U Sjedinjenim Američkim Državama Asocijacija katoličkih koledža i sveučilišta s međunarodnom humanitarnom agencijom *Catholic Relief Services* (CRS) organiziraju nagrade za projekte koji pridonose globalnoj solidarnosti, a novac mogu osvojiti studenti koji postaju ambasadori projekta, ali i čitavi sveučilišni kampusi, tj. njihove akademske zajednice (ACCUNET, 2018). U Europi valja spomenuti Europsku federaciju katoličkih sveučilišta (fr. FUCE), koja je osmislila sveučilišnu platformu za proučavanje islama u Europi i Libanonu PLURIEL (PLURIEL, n. d.), kojom žele promicati muslimansko-kršćanski dijalog, s osobitim naglaskom na Srednjem istoku, kao i poticati interakciju među academicima i civilnim društvom.

S obzirom na važnost planiranja, implementacije i provedbe društveno odgovornoga ponašanja na svim sveučilištima diljem svijeta, u ovome radu usmjerili smo se na katolička sveučilišta koja u svojem poslanju poseban naglasak stavljaju na konkretno pridonnošenje napretku društva u kojemu djeluju. Cilj ovoga istraživanja bio je ispitati kako katolička sveučilišta primjenjuju društveno odgovorno poslovanje, kako komuniciraju na mrežnoj stranici sveučilišta te provjeriti značaj primjene društveno odgovornoga poslovanja u skladu s normom ISO 26000.

2. Metodologija

Istraživanje je provedeno metodom ispitivanja uz pomoć internetskoga anketnog upitnika koji je izrađen uz pomoć *Googleova* obrasca. Anketni upitnik bio je poslan na 36 katoličkih sveučilišta, članica FIUC-a, od koji je 12 odgovorilo: Universidad Iberoamericana iz Ciudad de México, Meksiko, Sophia University iz Tokija u Japanu, Universidad Pontificia

Bolivariana iz Medellín u Kolumbiji, Ukrajinsko katoličko sveučilište iz Lvova u Ukrajini, Sveučilište Francisco de Vitoria iz Madrida u Španjolskoj, Pontifical University St Patrick's College Maynooth iz Maynootha u Irskoj, Pontifícia Universidade Católica do Rio de Janeiro iz Rija u Brazilu, Australian Catholic University iz Brisbanea u Australiji, Ponteficia Universidad Católica de Valparaíso iz Valparaísa u Čileu, Universidad Centroamericana iz Managuae u Nikaragvi, Católica de Colombia iz Bogote u Kolumbiji i Hrvatsko katoličko sveučilište iz Zagreba u Hrvatskoj.

Anketni upitnik bio je dostupan za odgovore tijekom siječnja 2019. g.

Od ukupno 19 pitanja korištena su da/ne pitanja, pitanja s višestrukim odabirom te pitanja na Likertovoj ljestvici s pet stupnjeva. Pitanja su razvrstana u tri dijela: u pitanjima od 1 do 6 ispituju se opći podaci o sveučilištu (broj studenata, zaposlenika, godina osnutka i slično). U pitanjima od 7 do 15 ispituje se primjena društvene odgovornosti na sveučilištu, njezina važnost za sveučilište, značajni projekti na području društvene odgovornosti, odnos prema lokalnoj zajednici, okolišu, zaposlenicima i studentima, dok se u pitanjima od 16 do 19 ispituje komunicira li se društveno odgovorno poslovanje, na koji način i koliko često. Pitanja u vezi s društvenom odgovornosti postavljena su na osnovi norme ISO 26000, a odnose se na sedam glavnih tema društvene odgovornosti, prednosti koje ostvaruje sveučilište pri uvođenju društvene odgovornosti i četiri pitanja u vezi s projektima koje je sveučilište ostvarilo, a vezani su uz društvenu odgovornost, kako sveučilište djeluje prema okolišu, kako ostvaruje društveno odgovorno poslovanje prema lokalnoj zajednici, koje pogodnosti pruža zaposlenicima, a koje studentima.

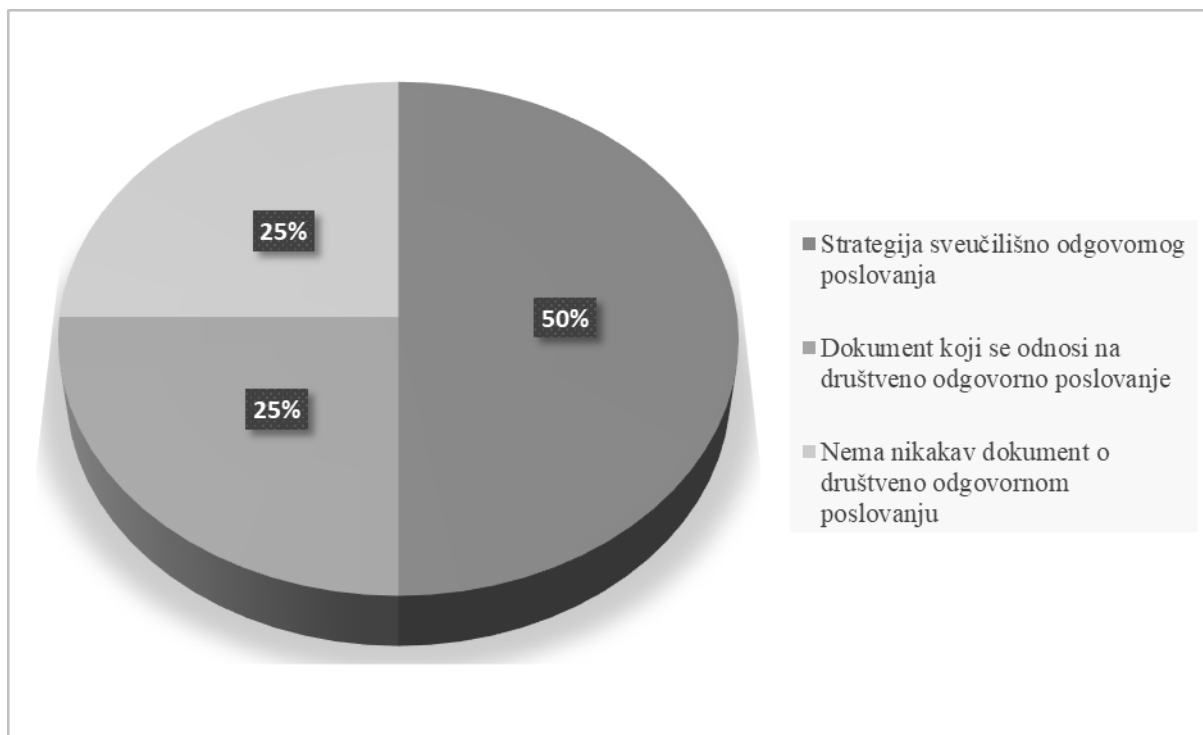
Uz deskriptivnu analizu odgovora iz anketnoga upitnika, analiziran je i sadržaj službenih mrežnih stranica katoličkih sveučilišta koja su poslala odgovore. Pregledom mrežnih stranica provjereno je kako sveučilišta komuniciraju društveno odgovorno poslovanje, imaju li dio mrežne stranice koji se bavi i komunicira društveno odgovorno poslovanje, je li mrežna stranica prevedena na još koji jezik osim jezika zemlje u kojoj se nalazi katoličko sveučilište da bi znanje bilo šire dostupno, koji se sadržaji komuniciraju vezani uz društveno odgovorno poslovanje i postoje li jedinstvena izvješća koja komuniciraju društveno odgovorno poslovanje.

3. Rezultati

3.1 Analiza odgovora na anketni upitnik

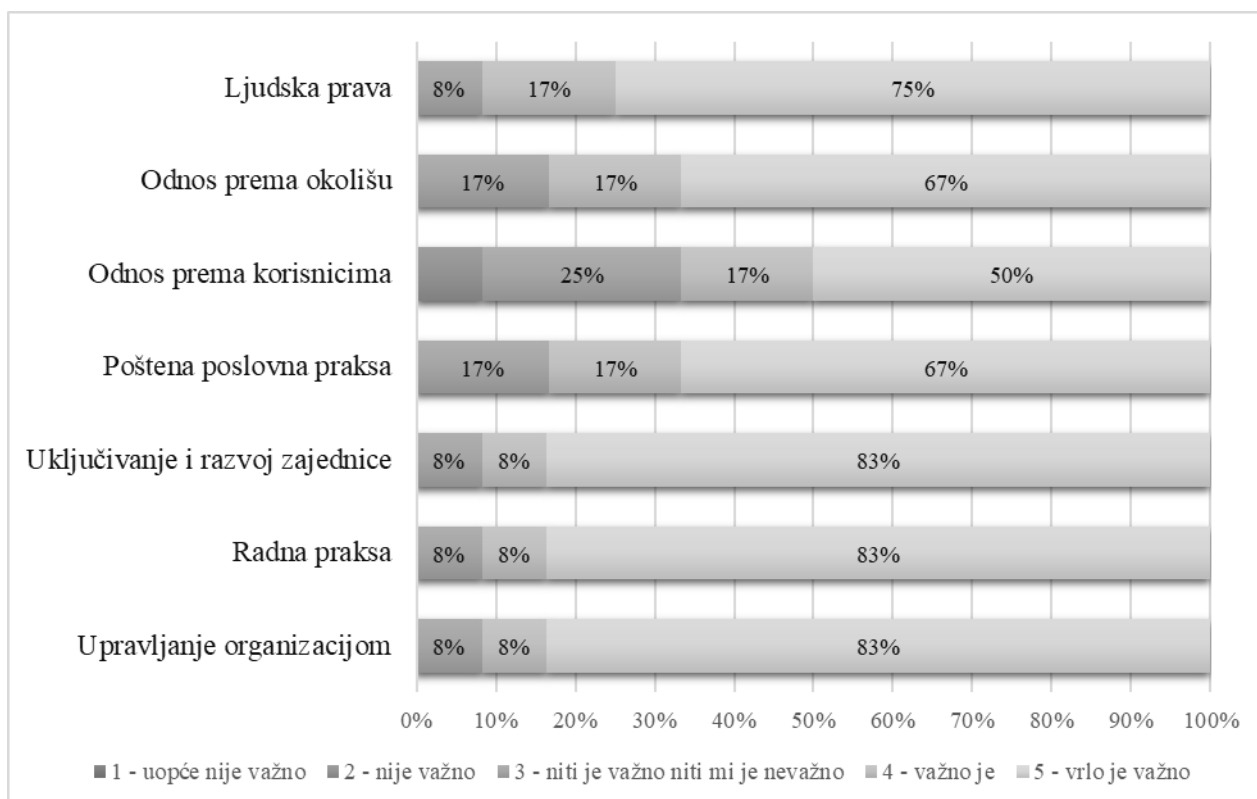
Prema rezultatima anketnoga upitnika jedanaest od dvanaest katoličkih sveučilišta primjenjuje sveučilišno odgovorno poslovanje te uglavnom imaju regulirano sveučilišno

društveno odgovorno poslovanje putem strategija ili dokumenata koji se na to poslovanje odnose (Slika 1).

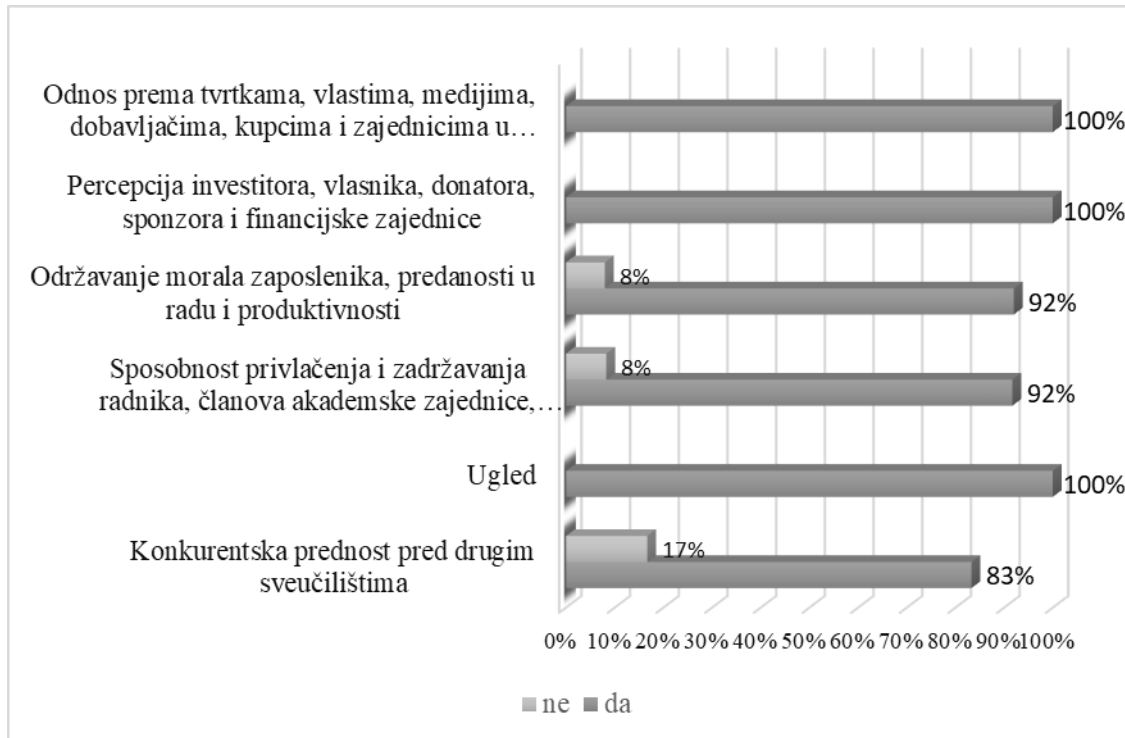
Slika 1.: Reguliranje sveučilišno odgovornoga poslovanja dokumentima

Na pitanje *Koliko je sveučilištu važno sedam glavnih tema društveno odgovornog poslovanja prema normi ISO 26000?*, većinom su sva područja ocijenjena kao vrlo važna, dok je odnos prema korisnicima kao vrlo važan ocijenjen samo u 50 % odgovora (Slika 2).

Slika 2.: Važnost glavnih tema društveno odgovornoga poslovanja prema ISO 26000

Na pitanje *Smatraju li sveučilišta da primjena sveučilišne društvene odgovornosti doprinosi uspješnosti njihova sveučilišta?*, sveučilišta su odgovorila izuzetno pozitivno (Slika 3).

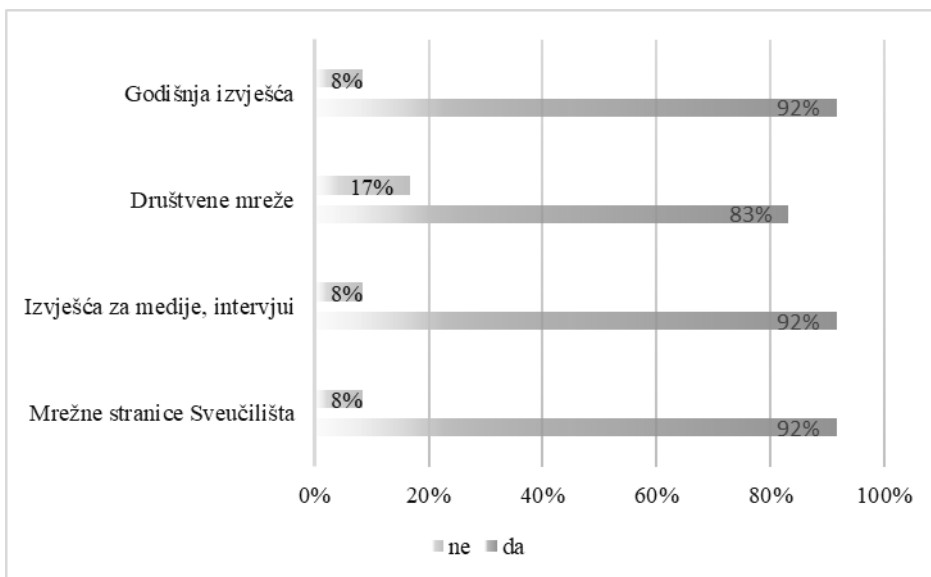

Slika 3.: Doprinos društveno odgovornoga poslovanja sveučilištu

Na pitanje *U kojem je području sveučilište realiziralo značajne projekte?*, većina sveučilišta (11/12) navodi da su to projekti u kojima je značajno bilo društveno odgovorno ulaganje te partnerstvo sa zajednicom. Za očuvanje okoliša sveučilišta najviše ulažu u uštedu energije (10/12) i recikliranje (10/12) te u održivi kampus i upotrebu obnovljivih izvora (9/12), dok najmanje upravljaju mobilnošću (upotreba i dijeljenje automobila primjerice) (4/12). U suradnji s lokalnom zajednicom sveučilišta najviše provode partnerske projekte socijalne solidarnosti i razvijaju akademske programe i studije za podršku razvoju zajednice (11/12), a najmanje rade marketing opće dobrobiti. Kao pogodnost koju sva sveučilišta nude svojim zaposlenicima, programi su profesionalnoga i osobnog razvoja, a sljedeća najčešća pogodnost su plaćeni odmor i praznici, kao i sportske aktivnosti, a tek 4/12 sveučilišta nudi mogućnost čuvanja djece u prostoru sveučilišnoga kampusa. Pogodnosti koje sva sveučilišta, sudionici ovoga pokusnoga istraživanja, nude svojim studentima jesu stipendiranje studenata iz obitelji s niskim primanjima, mogućnost prisustvovanja svetoj misi, sportske aktivnosti i sva sveučilišta podupiru studentsko volontiranje (12/12). Sveučilišta dodjeljuju i rektorovu nagradu za izvrsnost (10/12).

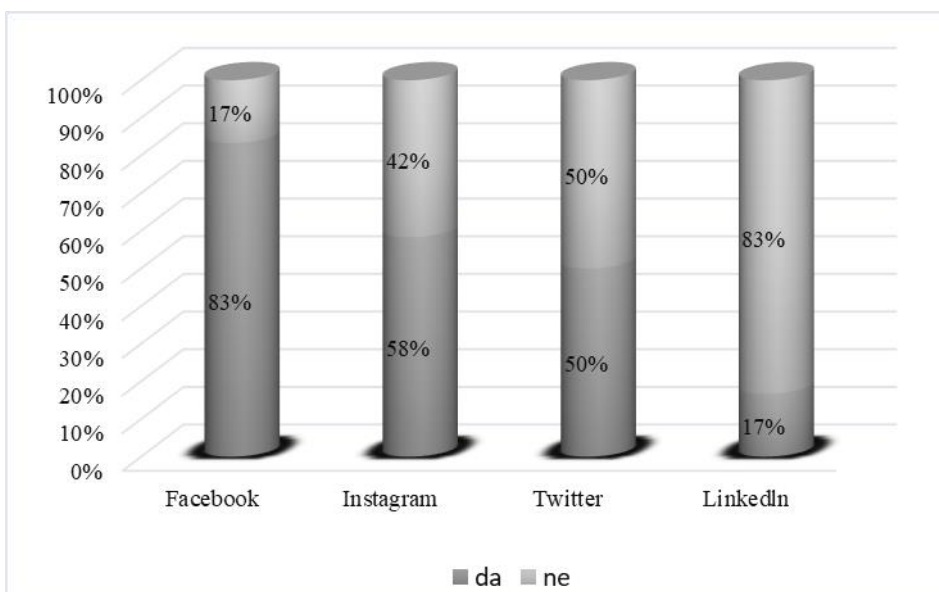
Sveučilišta komuniciraju društveno odgovorno poslovanje u svojim godišnjim izvješćima, na društvenim mrežama, u izvješćima za medije i u intervjuima te putem svoje mrežne stranice (Slika 4).

Slika 4.: Način komuniciranja sveučilišnoga odgovornog poslovanja

Na društvenim mrežama sveučilišta svoje društveno odgovorno poslovanje najviše komuniciraju na *Facebooku* (10/12), potom slijede *Instagram* (7/12) i *Twitter* (6/6), dok je *LinkedIn* (2/12) najmanje zastupljen. Na pitanje *Koliko često komuniciraju sveučilišno društveno odgovorno poslovanje?*, 3 od 12 sveučilišta to čine dnevno, 3 od 12 tjedno, 3 od 12 ponekad, 2 od 12 mjesečno te jedno sveučilišno jednom u semestru.

Slika 5.: Društvene mreže i sveučilišno odgovorno poslovanje

3.2. Analiza mrežnih stranica

Analiza mrežnih stranica sveučilišta koja su sudjelovala u anketnom upitniku učinjena je tijekom siječnja 2019. g. Sva sveučilišta koja su sudjelovala u anketnom upitniku na svojim službenim stranicama komuniciraju društveno odgovorno poslovanje, osim Katoličkog sveučilišta St Patrick's College Maynooth u Irskoj.

Sva sveučilišta, osim Universidad Centroamericana iz Nikaragve i Católica de Colombia iz Kolumbije, osim jezika svoje zemlje, imaju prijevod mrežnih stranica i na engleski jezik. Mrežne stranice dvaju navedenih sveučilišta na španjolskome su jeziku. Šteta je što sadržaj, inače vrlo dobro napisan i iskomuniciran, zbog jezične prepreke nije šire dostupan. Sva sveučilišta nemaju posebnu podstranicu koja se bavi društvenom odgovornošću, nego je sadržaj raspoređen po različitim podstranicama te se mogao naći samo pretraživanjem ključnih riječi poput: društveno odgovorno poslovanje, okoliš, radni uvjeti, studentski projekti, pogodnosti za studente, pogodnosti za zaposlenike, lokalna zajednica, projekti i slično, što je zahtijevalo puno vremena za samo pretraživanje i strukturiranje podataka.

Universidad Pontificia Bolivariana iz Medellín u Kolumbiji i Pontificia Universidad Católica de Valparaíso iz Valparaíso u Čileu na svojim mrežnim stranicama objavljuju godišnja izvješća o sveučilišnome odgovornom poslovanju, projektima i aktivnostima, što nije slučaj s drugim sveučilištima, odnosno možda postoje, ali ih tražilica nije pokazala.

U smislu sedam glavnih tema društveno odgovornoga poslovanja, prema ISO 26000, sveučilišta najčešće komuniciraju svoj angažman u zajednici (9/12), odnos prema studentima (9/12), odnos prema okolišu i akcije u vezi s tim (8/12), dok radnu praksu komunicira 6 od 12 sveučilišta, ljudska prava 4 sveučilišta, upravljanje organizacijom 2 sveučilišta i nijedno sveučilište poštenu poslovnu praksu. Komunikacija ovih sedam glavnih tema promatrana je preko rubrika koje se bave sveučilišnim odgovornim poslovanjem, novostima sa sveučilišta i izvješćima.

Od 12 sveučilišta važno je istaknuti sljedećih pet koja svoje sveučilišno društveno poslovanje komuniciraju na jasan, transparentan i etičan način: Universidad Iberoamericana iz Meksika, Universidad Pontificia Bolivariana (Medelin) iz Kolumbije, Pontificia Universidad Católica de Valparaíso iz Čilea, Universidad Centroamericana UCA iz Nikaragve i Universidad Católica de Colombia iz Kolumbije.

Universidad Iberoamericana ima strukturiranu podstranicu u vezi s društvenom odgovornošću na engleskome jeziku s opisima svojih aktivnosti, dok na španjolskome jeziku ima puno više informacija. Programi koji se komuniciraju u vezi su sa zaštitom okoliša, ljudskim pravima, interkulturalnim programima, programima društvene odgovornosti i programima u vezi s migracijama (Community Programs, 2018). Na stranicama

namijenjenima medijima u siječnju 2019. mogu se naći objave u vezi s društvenom odgovornošću na dnevnoj bazi, kao npr. o globalnome zatopljivanju (IBERO Prensa, 2019).

Mrežna stranica Universidad Pontificia Bolivariana vrlo je informativna, jasna, lako se pretražuje. Na stranicama postoji podstranica samo za društvenu odgovornost na kojoj se sve transparentno komunicira. Objavljeno je također izvješće koje pokriva sve glavne teme zadane normom ISO 26000 (Reporte de Sostenibilidad-UPB Multicampus, 2017). Nedostatak komuniciranja na ovoj mrežnoj stranici je nedostupnost sadržaja na, primjerice, engleskome jeziku kako bi taj vrijedni sadržaj bio šire dostupan.

Pontificia Universidad Católica de Valparaíso najpotpunije izvještava o sveučilišnoj društvenoj odgovornosti na španjolskome jeziku. Izvješće je napisano u skladu s *Global Reporting Initiative* tako da pokriva sva područja društvene odgovornosti prema normi ISO 26000 (Reportes de Sostenibilidad, 2017). Postoji engleska inačica, ali je ona samo naznačena u naslovu, no tekst i izvješća ostaju na španjolskome jeziku.

Universidad Centroamericana UCA mrežne stranice ima samo na španjolskome jeziku i veliku važnost pridaje zdravlju, što se u konceptu društvene odgovornosti može svrstati u kategorije odnosa s lokalnom zajednicom, radne odnose (briga za zaposlenike), odnose sa studentima. U ekološkome aspektu UCA je službeno proglašen 2012. kao sveučilište bez pušenja i nalazi se u procesu certificiranja zaštite okoliša prema standardu ISO 14001 (Salud organizacional, n. d.).

Na mrežnim stranicama Universidad Católica de Colombia nalazi se popis projekata i primjeri prakse podrške zaposlenicima i studentima, kao i lokalnoj zajednici (Servicios Comunitarios - Responsabilidad social, 2018). Mrežne stranice i svi sadržaji su na španjolskome jeziku.

4. Rasprava

Brojna su istraživanja koja se bave sveučilišnom društvenom odgovornošću, tematizirajući različita područja, poput percepcije sveučilišne društvene odgovornosti iz perspektive studenata (Vázquez i sur. 2013; Vazquez i sur., 2014; Ahmad, 2012), profesora i zaposlenika sveučilišta (Gomez i sur., 2018), promocije društvene odgovornosti na sveučilištima (Leitão i Silva, 2007), primjene ISO 26000 na sveučilištima (Palacios, Santiago, 2017), komuniciranje sveučilišne društvene odgovornosti na mrežnim stranicama (Nejati i sur, 2011; Ramsenia Canelón, 2013) i drugo.

Proučavanjem dostupne literature nije pronađeno istraživanje koje bi se moglo usporediti s istraživanjem prikazanim u ovome radu. Međunarodna federacija katoličkih sveučilišta (FIUC) u svome izvješću iz 2018. g. najavila je istraživanje koje će za Federaciju provesti specijalizirana agencija, a bavit će se postavljanjem referentnoga okvira za samoprocjenu da bi katolička sveučilišta bolje prepoznala svoje specifičnosti i različite kriterije koji bi im, između ostaloga, mogli pomoći u promicanju njihova katoličkoga identiteta te da bi se pozicionirala na tržištu visokoga obrazovanja (FIUC, University social responsibility, 2018). Ovdje predstavljeni rezultati mogli bi biti predložak za istraživanje koje bi se provelo na većemu broju katoličkih sveučilišta da bi se uočile sličnosti i razlike koje su u vezi s kulturnim, društvenim okruženjem, običajima u društvima u kojima se društvena odgovornost primjenjuje, kao i načini kako se to komunicira.

Nejati, Shafaei, Salamzadeh i Daraei (2011) bavili su se istraživanjem internetskih stranica deset vodećih svjetskih sveučilišta te komunikacijom sveučilišne društvene odgovornosti. Istraživanje je potvrdilo da se na mrežnim stranicama komuniciraju standardne norme ISO 26000, poput organizacijskoga upravljanja, ljudskih prava, radne prakse, zaštite okoliša i poštene poslovne prakse. Sveučilišta koja komuniciraju sveučilišnu društvenu odgovornost (8/10) izvješćuju o uključivanju u aktivnosti u vezi s lokalnom zajednicom, bespovratnim sredstvima za projekte u zajednici, pogodnostima koje nude svojim zaposlenicima i slično. Istraživanje je također pokazalo da sveučilišta u svojim misijama i drugim dokumentima sveučilišta objavljenima na mrežnim stranicama komuniciraju društvenu odgovornost kao strateški važnu. Slični rezultati dobiveni su i u ovome radu te je pokazano kako katolička sveučilišta na svojim mrežnim stranicama komuniciraju svoje opredjeljenje za sveučilišnu društvenu odgovornost pomoću raznih dokumenata, izjava, statuta ili strategija o društveno odgovornome poslovanju sveučilišta.

Doprinos istraživanju komuniciranja sveučilišne društvene odgovornosti dala je Ramsenia Canelón (2013), analizirajući mrežne stranice 14 sveučilišta koja pripadaju Udruženju sveučilišta povjerenih Družbi Isusovoj u Latinskoj Americi (šp. AUSJAL). U rezultatima njezina istraživanja stoji da je malo sveučilišta imalo jedinstvene podstranice na kojima su komunicirali sveučilišnu društvenu odgovornost, većina ih je predstavljala informacije o njoj na različitim dijelovima svojih mrežnih stranica, a nekad je te sadržaje bilo teško pronaći. Analiza sadržaja provedena za potrebe ovoga rada također je pokazala da je na mrežnim stranicama teško pronaći informacije o sveučilišnoj društvenoj odgovornosti zbog nepostojanja kvalitetno označenih podstranica namijenjenih sveučilišno odgovornomu poslovanju. Dodana vrijednost provedene analize sadržaja mrežnih stranica u ovome radu ukazuje na činjenicu da bi bilo preporučljivo sveučilištima koja primjenjuju sveučilišnu društvenu odgovornost komunicirati je na svome materinskome jeziku i engleskom jeziku da

bi njihova saznanja bila dostupnija široj zajednici. Tako bi i projekti koje provode, izvješća koja nastaju, način, brzina i transparentnost komuniciranja o postignućima, mogli postati primjer ili model za postupanje i primjenu ovoga koncepta.

Jedno od ograničenja ovoga istraživanja bio je relativno mal uzorak. Bilo bi zanimljivo jednako istraživanje provesti na većemu uzorku te uz provjeru podataka iz anketnoga upitnika, analizom sadržaja mrežnih stranica, provesti i niz fokus-grupa s dionicima (studentima, zaposlenicima, profesorima, donatorima, medijskim djelatnicima koji prate rad sveučilišta). Tako bi se provjerilo na koji način oni percipiraju sveučilišno društveno poslovanje, što ono podrazumijeva, koliko je primjenjivo na druge sfere života i drugo. Ako bi istraživanje pratilo i sedam glavnih tema norme ISO 26000 o društveno odgovornome poslovanju, sveučilišta bi na temelju rezultata anketnoga upitnika, analize mrežnih stranica i fokus-grupa s dionicima mogla izraditi kvalitetna izvješća o društveno odgovornome poslovanju te bi im to moglo biti i podloga za osmišljavanje strategije društveno odgovornoga poslovanja na sveučilištu.

5. Zaključak

Provedeno istraživanje pokazalo je da katolička sveučilišta na operativnoj i deklarativnoj razini primjenjuju sveučilišno odgovorno poslovanje. Katolička sveučilišta prihvaćaju ga konceptualno kao model i primjenjuju u svojoj svakodnevnici, komunicirajući jasnije ili manje jasno. U skladu s načelom služenja ljudima u akademskoj zajednici, ali i u zajednici u kojoj sveučilišta djeluju, katolička sveučilišta odgovaraju izazovu te se aktivno i konkretno uključuju u svoje zajednice tako da na institucionalnoj razini djeluju na jačanju svijesti o društvenoj odgovornosti, djeluju na stvaranju kreativne, dostojne i pravedne radne okoline, prihvaćaju različitosti kod studenata i zaposlenika, nagrađuju izvrsnost i zauzetost za dobre, korisne projekte, podupiru organiziranje rada s određenim društvenim slojevima, pomažu u razvoju poslovanja tvrtki, provode izobrazbe o zaštiti okoliša i zdravlju, radeći na dijalogu među raznim opozitnim stranama, financijski pomažući u provođenju projekata važnih za širu zajednicu.

Mrežne stranice sveučilišta mjesto su i platforma za širenje akademskoj zajednici bitnih vijesti, postignuća, rezultata i slično. One nisu mjesto na kojem bi se sveučilišta „samohvalila“ dok komuniciraju o projektima ili rezultatima aktivnosti vezanima, u slučaju ovoga rada, uz društveno odgovorno poslovanje. Komuniciranje društveno odgovornoga poslovanja na mrežnim stranicama može se promatrati kao svojevrsna edukacija i upućivanje na to da je potrebno jačati zajedničke odgovornosti za društvo, nužno djelovati na moralnoj i

etičkoj osjetljivosti, rješavanju trenutačnih društvenih problema, prihvaćati svako ljudsko biće u njegovoj različitosti, stvarati društvo dijaloga, solidarnosti, promicanja jednakosti, pravde i zauzetosti za opće dobro. Konačno, kao rezultat uložena truda ta će komunikacija na kraju pridonijeti i dobromu imidžu sveučilišta.

Literatura

- ACCUNET. (2018). *2018 Global Solidarity Grants*. Dohvaćeno iz Association of Catholic Colleges and Universities: <https://www.accunet.org/Global-Solidarity-Grants>
- Ahmad, J. (2012). Can a university act as a corporate social responsibility (CSR) driver? An analysis. *Social Responsibility Journal*, 8 (1), 77-86.
- Alzyoud S., Bani_Hani K. (2015). Social Responsibility in Higher Education Institutions: Application case form the Middle East. *European Scentifc Journal*, 122-129.
- AUSJAL. (2018). *Association of Universities Entrusted to the Society of Jesus in Latin America*. Dohvaćeno iz <https://www.ausjal.org/acerca-de-ausjal>
- Carroll A. B., Brown J. A, Buchholtz A.K. (2017). *Business&Society - Ethics, Sustainability &Stakeholder Management*. Boston, USA: Cengage Learning.
- Carroll, A. (1979). A three-dimensional conceptual model of corporate performance. *Academy of Management Review*, 4, 497-505.
- Catholic Relief Service*. (n. d.). Dohvaćeno iz <https://university.crs.org/>
- Community Programs*. (2018). Dohvaćeno iz Universidad Iberoamericana: <http://www.iberomx.com/community-programs>
- Compact*, U. N. (n. d.). <https://www.unglobalcompact.org/>. Dohvaćeno iz <https://www.unglobalcompact.org/>.
- Europska komisija (2006). dohvaćeno iz Pristup zakonodavstvu Europske unije: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0136:FIN:en:PDF>
- Europska komisija, (2015). University Social Responsibility:A Common European Reference Framework. Dohvaćeno iz <http://www.eu-usr.eu/wp-content/uploads/2015/04/D1.4-Final-Report-Public-Part-EN.pdf>
- Europski parlament. (18. July 2001). *GREEN PAPER, Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility*, Dohvaćeno iz <http://www.europarl.europa.eu>: [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/committees/deve/20020122/com\(2001\)366_en.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/committees/deve/20020122/com(2001)366_en.pdf)
- FIUC. (July 2018). *Crossviews on Catholic University Social Responsibility*. Dohvaćeno iz FIUC: http://www.fiuc.org/bdf_document-111_en.html
- FIUC. (2018). *University social responsibility*. Dohvaćeno iz International Federation of Catholic Universities: http://www.fiuc.org/bdf_projet-4_en.html
- Gibbons, M. (2005). Engagemnet with the Community: a new basis for university autonomy in a konwledge society. *Managing University Autonomy - University autonomy and the institutional balancing of teaching and research* (str. 211-142). Bologna: Bononia University Press.
- Gomez, L. M., Yanitzary A. N., Aileen P. B. . (2018). Implementing University Social Responsibility in the Caribbean: Perspectives of Internal Stakeholders. *RIDU*, 101-120.
- Hrvatski zavod za norme, (2010). HRN ISO 26000:2010, *Smjernice o društvenoj odgovornosti*. Dohvaćeno iz <https://www.hzn.hr/default.aspx?id=54>

- IBERO Prensa.* (2019). Dohvaćeno iz Universidad Iberoamericana:
<http://www.iberomx.com/prensa/humanidad-solo-tiene-11-anos-para-frenar-calentamiento-global>
- International Association of Universities, (April 1998). *Academic Freedom, University Autonomy and Social Responsibility - IAU Policy Statement.* Dohvaćeno iz iau-aiu.net:
https://iau-aiu.net/IMG/pdf/academic_freedom_policy_statement.pdf
- International Organization for Standardization.* (2010). Dohvaćeno iz ISO 26000 - Social responsibility: <https://www.iso.org/iso-26000-social-responsibility.html>
- Ivan Pavao II, (2006). *Ex Corde Ecclesiae.* Zagreb: Kršćanska sadašnjost.
- Kotler, P., Lee, N. (2009). *Društveno odgovorno poslovanje – Suvremena teorija i najbolja praksa.* Zagreb: M.E.P. d.o.o.
- Langford, M. (2006). Upravljanje programima uključenosti u zajednicu. U Y. L. Tench R., *Otkrivanje odnosa s javnošću* (str. 381-406). Zagreb: HUOJ.
- Leitao, J., Silva M. J. (25. April 2017). *CSR and social marketing: what is the desired role for universities in fostering public policies?* Dohvaćeno iz Munich Personal RePEc Archive:
<https://mpa.ub.uni-muenchen.de/2954/>
- McGuire, J. W. (1963). *Business and society.* New York: McGraw-Hill.
- Moura-Leite, Rosamaria, Padgett, Robert C. (2011). Historic background of Corporate Social Responsibility. *Social Responsibility Journal*, 7(4), 528-539.
- Nejati, M, Shafaei A., Salamzadeh Y., Daraei M. (2011). Corporate social responsibility and universities: A study of top 10 world universities' websites. *African Journal of Business Management*, 5 (2), 440-447.
- ODUCAL. (2018). *Organización de Universidades Católicas de América Latina.* Dohvaćeno iz <https://www.oducal.com/web/oducal/identidad-propositos>
- Palacios, C. A. Moyano Santiago, M. A. (2017). University Social Responsibility and the ISO 26000:2010 standard. Case study of the Universidad Politecnica de Madrid (Spain). *European Accounting and Management Review*, 75-97.
- PLURIEL. (n. d.). *University Platform for Research on Islam in Europe and Lebanon.* Dohvaćeno iz <https://pluriel.fuce.eu/?lang=en>
- Ramsenia Canelón, A. (2013). Responsabilidad Social Universitaria 2.0. Análisis de las páginas web de universidades de AUSJAL. *Revista Internacional de Relaciones Públicas*, 5(3), 27-48.
- Reporte de Sostenibilidad-UPB Multicampus.* (2017). Dohvaćeno iz Universidad Pontificia Bolivariana:
<https://gconocimiento.upb.edu.co/gesdoc/Informacin%20Institucional/REPORTE%20UPB%202017%20-%20ISSN.pdf>
- Reportes de Sostenibilidad.* (2017). Dohvaćeno iz Pontificia Universidad Catolica de Valparaiso: <https://www.pucv.cl/pucv/reportes-de-sostenibilidad/2015-08-17/091647.html>
- Rupp D. E., Mallory D. B. (2015). Corporate Social Responsibility: Psychological, Person-Centric, and Progressing. *The Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 211-236.

Salud organizacional. (n. d.). Dohvaćeno iz Universidad Centroamericana:
<http://www.uca.edu.ni/1/index.php/portada-campus-saludable?id=584>

Servicios Comunitarios - Responsabilidad social. (2018). Dohvaćeno iz Universidad Catolica de Colombia: <https://www.ucatolica.edu.co/portal/servicios-comunitarios/responsabilidad-social/>

Skoko, B., Mihovilović, M. (2014). Odnosi s javnošću u funkciji društveno odgovornog poslovanja. *Praktični menadžement*, 84-91.

Tafra-Vlahović, M. (2011). *Održivo poslovanje - Koncepti, upravljanje, komunikacija*. Zaprješić: Visoka škola za poslovanje i upravljanje s pravom javnosti "Baltazar Adam Krčelić".

Tench R., Yeomans L. (2009). *Otkrivanje odnosa s javnošću*. Zagreb: Hrvatska udruga za odnose s javnošću.

Vasilescu R., Barna C., Epure M., Baicu C. (2010). Developing university social responsibility: A model for the challenges of the new civil society. *Procedia Scoial and Behavioral Sciences*, 4177-4182.

Vázquez, J. L., Aza, C. L., & Lanero, A. (2014). Are students aware of university social responsibility? Some insights from a survey in a Spanish university. *International Review on Public and Nonprofit Marketing*, 11, 195-208.

Vázquez, J. L., Lanero, A., & Licandro, O. (2013). Corporate Social Responsibility and Higher Education: Uruguay University Students' Perceptions. *Economics & Sociology*, 6(2), 145-157.

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS (THE EXAMPLE OF CATHOLIC UNIVERSITIES)

ABSTRACT

Neither universities can remain immune to the social changes in the global world nor can the academic community be oriented only to their actions and their survival, founding their existence only in education, scientific and research work. It is expected from universities today to open to the society and community in which they exist and work and to contribute to that society. Corporate social responsibility (CRS) as a concept represents the willingness of a business entity to voluntarily align business with the needs of society in the widest possible sense, without being bound/forced to that by the law. The universities contribute to the communities, in which they exist in different ways: by providing scholarships for students from low-income families, rectors' award for excellence, scholarship for the students from other poor countries who will return to their countries after graduating and support its development, by volunteering support, working for organization free of charge, participating in programs for refugees, programs for elder, language courses, sports activities and etc.

The main goal of this paper /research is to compare how various Catholic universities in the world relate to social responsibility and how they implement and communicate it. The methods used for this research were the survey method as well as the content analysis of the web sites of twelve Catholic universities.

The results presented in this paper could be used for creating and designing a future corporate social responsibility strategy for higher education institutions.

Keywords: corporate social responsibility, university social responsibility, catholic university, higher education institutions, public relations, communication